

Относительно вопроса определения эффективности инновационной деятельности данный подход является особо актуальным. На самом деле, приобретая инновацию в виде новых продуктов, технологий, методов или механизмов управления и организации, которые являются последствием инновационного процесса, важно получение от этого положительного результата в виде минимальных затрат. Так же непосредственно нововведение как ценность, должна быть полезной и необходимой, то есть соответствовать требованиям, как со стороны предприятия, иницирующего его введение, так и со стороны потребителя данной инновации [2].

Литература

1. *Ильяшенко С. М.* Управление инновационным развитием: проблемы, концепции, методы: [учебный пособие] / С. М. Ильяшенко. – Сумы: ВТД «Университетская книга», 2003. – 278 с.
2. *Бубенко П. Т.* Региональные аспекты инновационного развития: монография / П. Т. Бубенко. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2002. – 316 с.
3. Научная и инновационная деятельность в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

УДК 631.452.332

Кучер Анатолій Васильович
канд. пед. наук, чл.-кор. АЕНУ, докторант,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
anatoliy_kucher@ukr.net

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ

СИСТЕМА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫХ ИННОВАЦИЙ

SYSTEM OF INDICATORS OF ECONOMIC EFFICIENCY OF APPLICATION OF LAND INNOVATIONS

Анотація. Обґрунтовано систему показників економічної ефективності застосування інновацій у сфері охорони та раціонального використання ґрунтових ресурсів, яка включає підсистеми показників продуктивності, прибутковості, економічної стабільності, цінності й економічності.

Аннотация. Обосновано систему показателей экономической эффективности применения инноваций в сфере охраны и рационального использования почвенных ресурсов, которая включает подсистемы показателей производительности, прибыльности, экономической стабильности, ценности и экономичности.

Annotation. The system of indicators of economic efficiency of application of innovation in the protection and rational use of soil resources, which includes subsystem indicators productivity, profitability, economic stability, value and economical, are substantiated.

Спираючись на чинну нормативно-правову базу й аналіз літературних джерел, ми вперше вводимо в науковий обіг поняття «земельні інновації», розуміючи їх як інновації у сфері охорони й раціонального використання ґрунтових ресурсів, які у свою чергу розглядаємо як кардинальні новації, що представляють собою новостворені (застосовані) та (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукти або послуги, а також агрохімічні, меліоративні, організаційно-технічні рішення виробничого й іншого характеру, що істотно поліпшують якісний стан ґрунтів, підвищують рівень віддачі земельних ресурсів або збереження їхньої суспільної значущості й (або) досягнення економічного, екологічного та (або) соціального ефекту. Отже, по суті, ці інновації належать безпосередньо (або опосередковано, в рамках технологічного ланцюга) до тих процесів, учасниками яких є людина, машина (устаткування, інструмент та ін.), і ґрунт як компонент навколишнього середовища, природного капіталу й базовий складник аграрного ресурсного потенціалу.

Для проведення комплексного оцінювання економічної ефективності застосування інновацій у сфері охорони й раціонального використання ґрунтових ресурсів потрібно не скільки застосовувати окремо взяті інтегровані (комплексні) показники, а враховувати конкретні складники, або в цілому напрями такі, як: продуктивність, прибутковість, економічна стабільність, цінність, економічність. Вони є базовими оцінними критеріями, які за своєю сутністю передбачають якісну оцінку економічної ефективності, а також ураховують певні внутрішні групи, які взаємопов'язані та є релевантними. У запропонованій логічно-смысловій моделі наведено п'ять груп показників, які належать до цих критеріїв (рис. 1). Їх поєднує системність і цілісність індивідуальних і групових показників, а головне вони не є вичерпними, що дозволяє удосконалювати цей підхід.

Таким чином, система показників економічної ефективності застосування інновацій у сфері охорони та раціонального використання ґрунтових ресурсів, включає такі підсистеми:

1. Показники продуктивності застосування інновацій (критерій – максимум продуктивності)

1.1. Продуктивність використання землі, грн/га:

1.1.1. Виробництво валової продукції у постійних цінах з розрахунку на 1 га використовуваних угідь;

1.1.2. Виробництво товарної продукції у фактичних цінах з розрахунку на 1 га використовуваних угідь;

1.1.3. Виробництво чистої продукції з розрахунку на 1 га використовуваних угідь;

1.1.4. Додатковий вихід валової, товарної, чистої продукції з розрахунку на 1 га використовуваних угідь.

1.2. Землевіддача, коеф.:

1.2.1. Землевіддача за валовою продукцією в постійних цінах;

1.2.2. Землевіддача за товарною продукцією у фактичних цінах;

1.2.3. Землевіддача за чистою продукцією.

2. Показники прибутковості застосування інновацій (критерій – максимум прибутковості)

2.1. Статичні:

2.1.1. Рівень рентабельності (у т.ч. додаткових витрат), %;

2.1.2. Рівень цінової конкурентоспроможності, %;

2.1.3. Коефіцієнт окупності витрат, коеф.;

2.1.4. Прибутковіддача землі (землевіддача за прибутком), коеф.;

2.1.5. Норма прибутку, %;

2.1.6. Прибуток на 1 га та/або 1 ц, грн;

2.1.7. Додатковий прибуток на 1 га та/або 1 ц, грн;

2.1.8. Маржинальний дохід (прибуток) на 1 га та/або 1 ц, грн;

2.1.9. Коефіцієнт економічної ефективності інвестицій, коеф.;

2.1.10. Статичний термін окупності інвестицій, років.

2.2. Динамічні:

2.2.1. Чиста приведена вартість, тис. грн;

2.2.2. Індекс рентабельності, коеф.;

2.2.3. Дисконтований період окупності, років;

2.2.4. Внутрішня норма рентабельності, %.

3. Показники економічної стабільності застосування інновацій (критерій – максимум економічної стабільності)

3.1. Розмах варіації урожайності, ц/га;

3.2. Середньоквадратичне відхилення, ц/га;

3.3. Коефіцієнт варіації урожайності, коеф.

3.4. Коефіцієнт стабільності урожайності, коеф.

4. Показники цінності ґрунтово-земельних ресурсів під впливом застосування інновацій (критерій – максимум цінності)

4.1. Рівень і динаміка зміни експертної грошової оцінки землі (або фундаментальної вартості):

4.1.1. Експертна грошова оцінка землі (або фундаментальна вартість), грн/га;

4.1.2. Приріст (зменшення) експертної грошової оцінки землі, грн/га;

4.1.3. Рівень зростання (зниження) експертної грошової оцінки землі, %;

4.2. Рівень і динаміка вартості наданих ґрунтами екосистемних послуг:

4.2.1. Вартість наданих ґрунтами екосистемних послуг, грн;

- 4.2.2. Приріст (зменшення) вартості наданих ґрунтами екосистемних послуг, грн;
 4.2.3. Рівень зростання (зниження) вартості наданих ґрунтами екосистемних послуг, %.
5. Показники економічності застосування інновацій (критерій – максимум економії)
 5.1. Рівень зростання продуктивності праці, %;
 5.2. Економія витрат, грн/га;
 5.3. Рівень зниження собівартості виробництва одиниці продукції, %.

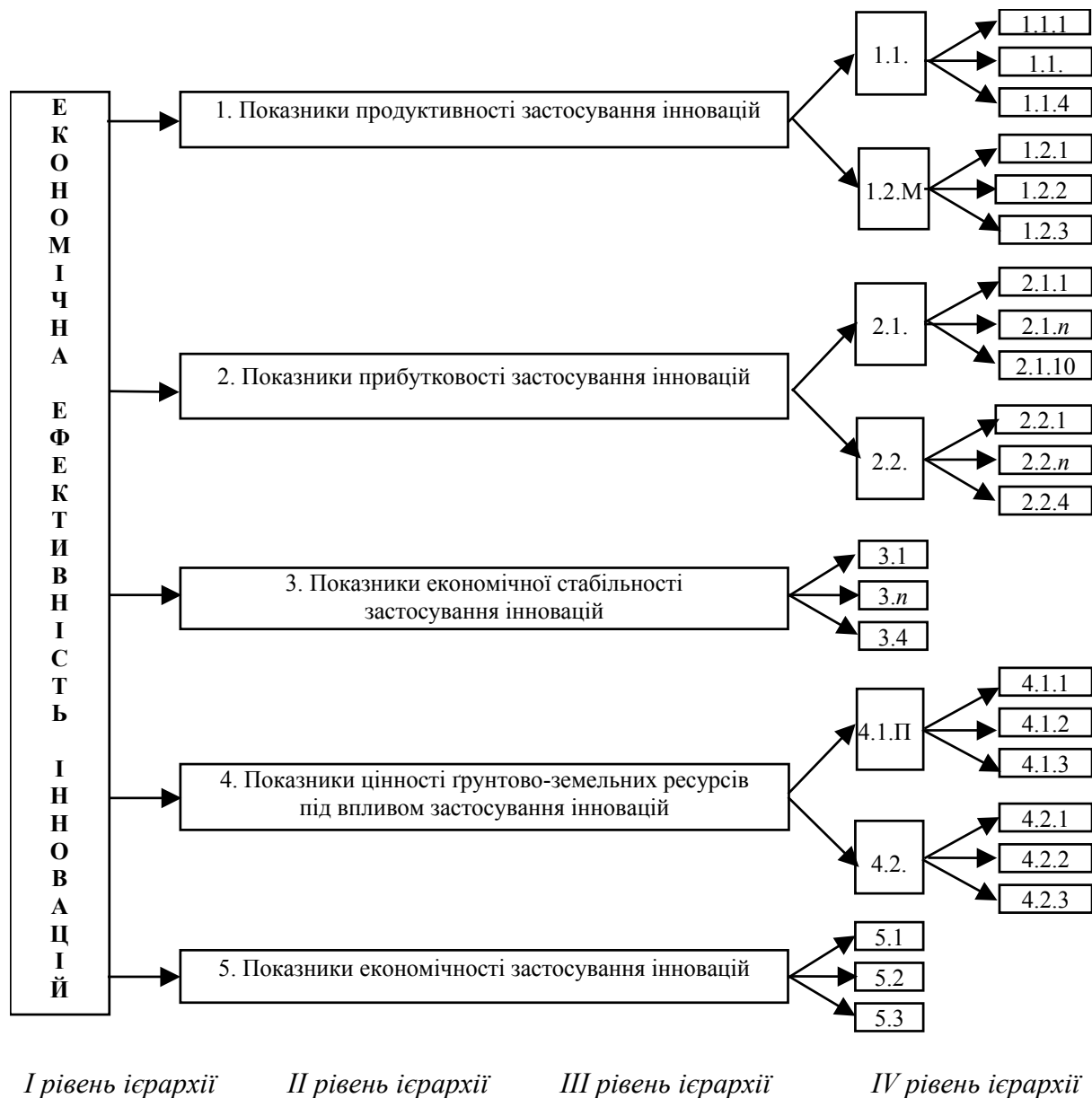

Рис. 1. Логічно-смысловая модель системи показників економічної ефективності застосування земельних інновацій

Джерело: розробив автор на основі опрацювання літератури.

Отже, в результаті виконаного дослідження ми обґрунтували систему основних показників економічної ефективності застосування інновацій у сфері охорони та раціонального використання ґрунтових ресурсів, яка включає підсистеми показників продуктивності, прибутковості, економічної стабільності, цінності й економічності.

Уважаємо, що застосування запропонованої системи показників дасть змогу провести комплексний аналіз і зробити достовірні висновки про основні аспекти економічної ефективності застосування інновацій у сфері охорони й раціонального використання ґрунтових ресурсів. За допомогою системи показників можна конкретизувати основний або допоміжний

критерії, дати узагальнену кількісну та якісну характеристики економічної ефективності інновацій у сфері охорони й раціонального використання ґрунтових ресурсів. Кожен із вказаних показників має чіткий економічний зміст і є порівняним як у часі, так і в просторі. З їхньою допомогою можна оцінювати й аналізувати економічну ефективність на мікро- мезо- та макроекономічному рівнях. Слід зазначити, що наведені показники не слід уважати завершеною системою, адже їх можна доповнювати іншими або скорочувати, враховуючи мету й завдання дослідження, ситуаційні особливості, наявне інформаційне забезпечення, що накладає свій відбиток на можливості й доцільність використання тих чи інших показників економічної ефективності.

УДК 631.15

Кучер Леся Юріївна

*к. е. н., с. н. с., доцент кафедри економіки підприємства,
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва,
kucher_lesya@ukr.net*

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ В АГРОПІДПРИЄМСТВІ

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ КОНТРОЛЛИНГА В АГРОПРЕДПРИЯТИИ

ECONOMIC EFFICIENCY OF IMPLEMENTATION OF CONTROLLING IN AGRICULTURAL ENTERPRISE

Анотація. Визначено економічний ефект й ефективність упровадження контролінгу в агропідприємстві. Показано економічну доцільність утілення такого проекту за різних варіантів (сценаріїв) економії витрат на прикладі конкретного підприємства.

Аннотация. Определен экономический эффект и эффективность внедрения контроллинга в агропредприятии. Показано экономическую целесообразность воплощения такого проекта при различных вариантах (сценариях) экономии затрат на примере конкретного предприятия.

Annotation. The economic effect and efficiency of implementation of controlling in agricultural enterprise are determined. The economic advisability of embodiment of this project for different options (scenarios) of cost savings on the example of a particular is shown.

Для ефективного управління діяльністю аграрних підприємств необхідне застосування сучасного інструментарію, що зокрема може бути вирішено шляхом розробки й упровадження системи контролінгу [1]. Аналіз літературних джерел свідчить, що питанням сутності контролінгу, інструментарію, а також практичному впровадженню його елементів в управління підприємствами приділяють увагу вчені. Але практичні рекомендації щодо створення відділу (сектора) контролінгу на агропідприємстві, визначення його кількісного та якісного складу й економічної ефективності такого проекту залишаються поза їхньою увагою. Серед невеликого переліку такого роду публікацій варто виділити роботу О. В. Посилкіної зі співавторами, які сформуvalи науково-практичні засади організації контролінгу на фармацевтичних підприємствах в умовах менеджменту якості [2]. Спираючись на їхнє дослідження, ми у своїй роботі ставимо за мету визначити економічну ефективність організації сектора контролінгу на прикладі конкретного агропідприємства.

Для ефективного функціонування системи контролінгу сектор контролінгу має підпорядковуватися безпосередньо директорові, що сприятиме прозорості й незалежності виконання функцій контролерів від інших підрозділів підприємства, а також незалежності діяльності сектора контролінгу. Обґрунтування кількісного складу фахівців сектора контролінгу в досліджуваному підприємстві проведено за методом Розенкранця з використанням затрат часу контролерів на виконання організаційно-управлінських функцій (робіт), установлених у роботі О. В. Посилкіної (2941 год/рік) [Там само] і на підставі того, що адміністративно-управлінський персонал агропідприємства працює у 8-годинному режимі, відповідно фонд